


תקוון שני

ליל י' באדר 

ספר תורה שכתב משה

ולכל היד החזקה דא תורה שבעל פה. ולכל המורא הגדול - תורה שבכתב. אשר עשה משה לעיני כל ישראל - מתי? בשעה שכתב להם ספר תורה, כמו שכתוב: ויכתב משה את התורה הזאת (דברים לא, ט). שהרי באותו ספר תורה נראו כל הסודות העליונים דבקים באותן האותיות, הכל כמו שראוי, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, וכל הסודות הנגזרים שלהם.

ובשעה שעמדו ישראל על הר סיני, נתנו להם עשרת הדברות, שבהן כלולה כל התורה, שהרי באותה שעה נמסרה התורה לישראל לקיים אותה, ולתקן תקונייה כמו שראוי. ולפיכך עשר דברות היו, שהרי כל התורה באלו עשר מדרגות תלויה. ואז כל אחת [מדרגה] הוציאה את שלה, [ואז] נגלתה [התורה] להנתן ביד ישראל [כדי] לתקן תקוניו פראוי.

ולכל היד החזקה דא תורה שבעל פה. ולכל המורא הגדול תורה שבכתב. אשר עשה משה לעיני כל ישראל, אימתי, בשעתא דכתב להו ספר תורה, דכתיב ויכתב משה את התורה הזאת (דברים לא, ט). דהא ביהוה ספר תורה אתחזין פלהו רזין עלאין מתדבקן באנון אתון פלא פדקא יאות, תורה שבכתב ותורה שבעל פה, וכלהו סתרין גניזין דלהון.

ובשעתא דקמו ישראל על טורא דסיני אתיהיבו להו עשר אמירן, דבהון פלילא כל אורייתא. דהא ביהיא שעתא אתמסירת אורייתא לישראל למעבד לה, ולא תקנא תקונהא פדקא יאות. ובגין כן עשר אמירן הוו, דהא כל אורייתא באנון עשר דרגין תלא [אצ"ל: תליא]. וכדין כל חד אפיק דילה ואתגליא לאתמסרה בידי דישראל, לאתקנא תקוניו פדקא חזי.

1. עי' זחר יתרו ח"ב, צג, ע"ב: "הני עשר אמירן דאורייתא אינון כללא דכל פקודי אורייתא"; שם פב, ע"א.
2. ספירות, עי' בתוספות הזהר ח"ב, רע"ב, ע"א, סי' ט.
3. דהיינו כל ספירה הוציאה את ענפיה ורק אז נגלתה התורה בכללותה כדי להנתן לישראל.

משם והלאה, וכו' גם להסתכל בתוך סודות התורה, [זאת ועוד] שתמסר בידיהם גם הידיעה [דיהינו ההבנה] שלה. שהרי התורה לא ראויה [להנתן] לבני אדם, אילולי שנמסרה [להם] בכדי לקימה, ואפלו למלאכי עליון לא ראויה, אילולי תקונים עליונים שצריכים להתקן על ידיהם. וזה סוד: גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו (תהלים קג, ב).⁴ שהרי כל אותם אורות המאירים לא התגלו לאף אחד בעולם [כולל המלאכים], אלא [בשביל] שנמסרו להתקן, ובשביל העבודה שנעבד אצלו, מתגלה ונודע [להם]. פעין זה ישראל, בתחלה צריך למסור להם התורה כדי לקימה, ואחר כך להתבונן [בסודות אשר] בה. והם שידעו זאת אמרו: נעשה ונשמע (שמות כד, ז), פאותם מלאכי עליון.⁵ נמצא, עשר דברות לתקון המעשה נתנו, ואחר כך כתב להם משה ספר תורה, וכו' [בכח אותו ספר תורה] נמסרה להתבונן ולדעת אותה. ולפיכך פאותו ספר תורה כלולים ומתקשרים כל סודות העולם, ונתן פארוץ יחד עם הלוחות.⁶

מתמן ולהלאה זכו נמי לאסתכלא גו רזין דאורייתא, ולא תמסרא בידיהון ידיעה דילה נמי. דהא אורייתא לא אתחזיאת לשום בר-נש אלא בגין דאתמסרת לעובדא. ואפלו למלאכי עלאי לא אתחזיאת אי לאו תקונין עלאין דצריכין לאתתקנא על ידיהו. ורזא דא גברי כח עשי דברו לשמע בקול דברו (תהלים קג, ב). דהא פלהו נהורין בוצינין לא אתגלין לחד בעלמא, אלא דאתמסר לאתתקנא, ובגין פלחנא דאתפלח לגבה אתגליא ואשתמודע. וישראל פגונא דא, בקדמיתא אצטריד למסרא אורייתא לעובדא בידיהו, ולבתר הכי לאסתכלא בה. ואנון דידעו הכי אמרו נעשה ונשמע (שמות כד, ז) פגונא דאנון מלאכי עלאי. אשתפחת עשר אמירן לתקונא דעובדא אתיהיבו, ולבתר ספר תורה פתיב לון משה, ובה אתמסירת לאסתכלא ולמנדע לה. ובגין כך ביהוא ספר תורה פלילין ומתקשרין כל רזי עלמא, ואתיהיב פארונא בהדי לוחות.

4. פי' בני ישראל אמרו: נעשה ונשמע, קדם כל לקבל התורה ולקיימה ולתקן תקוניה בחי' נעשה, ואח"כ להבינה ולעמוד על סודותיה, בחינת ונשמע. נעשה ואח"כ נשמע, עי' שבת פח, ע"א; על המלאכים ג"כ כתיב: גבורי כוח עושי דברו לשמוע בקול דברו. עיין מאמר הגאולה עמ' ע; ועיין לקמן תיקון ח.

5. עי' שבת פח, א.

6. דברים לא, כו; בבא בתרא יד, ע"א; ירושלמי שקלים פ"ו, ה"א; ירושלמי סוטה פ"ח, ה"ג; בבמדבר רבא פ"ד "ספר התורה הזה בצדו היה מונח ולא בתוכו [של הארון]". אולם ברוב המקורות כתוב שגם ס"ת היה מונח בארון, עי' עוד תנחומא ויקהל פ"ז: "התורה נתונה בתוכו..."

לְפִיכֶם, וְלִכְל הַיָּד הַחֲזָקָה - זו תּוֹרָה שֶׁבַעֲל פֶּה. וְלִכְל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל - זו תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. מֵאֵי מוֹרָא? אֵלֶּא לְהִרְחִיק מִמֶּנָּה הַטְּמְאִים, אַמּוֹת הָעוֹלָם. וְסֵפֶר זֶה פָּתְבוּ מוֹשֶׁה, וְאַחַר כֵּן מוֹשֶׁה כָּל שֶׁבֶט פָּתַב אֶת [הַסְּפָר־תּוֹרָה] שְׁלוֹ, לְטוֹל הַכֹּל מִמֶּנּוּ כְּמוֹ שְׂרָאוֹי לוֹ, כֹּל אֶחָד בְּמִדְרַגָּתוֹ כְּמוֹ שְׂרָאוֹי.

וְיִשְׂרָאֵל [בְּעַת] שְׁקוֹרָאִים בְּסֵפֶר־תּוֹרָה בְּצַבּוֹר, אִז אֹר מֵאִיר אֲלֵיהֶם מִתּוֹךְ אוֹתוֹ הַסֵּפֶר שֶׁל מוֹשֶׁה. וְלְפִיכֶם אוֹמְרִים: וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מוֹשֶׁה לְפָנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל* (דְּבָרִים ד, מד). לְעוֹרֵר אוֹתוֹ הַסֵּפֶר שֶׁהוּקָם וְדָא, [לְחַיּוֹת [מְקוֹר] יְדִיעָה לְיִשְׂרָאֵל בְּתוֹרָה, כֹּל אֶחָד כְּמוֹ שְׂרָאוֹי [לוֹ]. וְעַל אוֹתוֹ סֵפֶר [שֶׁל מוֹשֶׁה] נֶאֱמַר: אוֹתִיּוֹת מְחַכְּמוֹת, שְׁהֲרִי אֹר שֶׁל מִדְרַגּוֹת עֲלִיוֹנוֹת מֵאִיר בְּהֶם, וְנִרְאִים שָׁם כֹּל הַסּוּדוֹת כְּמוֹ שְׁנִתְבָּאָר [לְעִיל]. [אֲמַנָּם] בְּכָל זֹאת, כֹּל שְׂאָר אוֹתִיּוֹת שֶׁל קְדֻשָׁה נֶאֱמַר גַּם בְּהֶם כֵּן [אוֹתִיּוֹת מְחַכְּמוֹת], [וְהַסְּפָה] שִׁירְשׁוּ יְרוּשָׁה מִן הַסֵּפֶר הַזֶּה [שֶׁל מוֹשֶׁה].

וּבְשִׁבְתָּא מִפְטִירִין בְּנִבְיָאִים, לְהַמְשִׁיךְ חוּט שֶׁל חֲכָמָה מִמּוֹשֶׁה הַסּוֹפֵר הַגָּדוֹל. שְׂאִין לָךְ חֲכָם שֶׁהַחֲכִים בְּתוֹרָה אֵלֶּא עַל יְדוֹ, וְאִין לָךְ נְבִיא שֶׁהַתְּנַבָּא בְּיִשְׂרָאֵל אֵלֶּא

בְּגִין כֵּן וְלִכְל הַיָּד הַחֲזָקָה דָּא תּוֹרָה שֶׁבַעֲל פֶּה. וְלִכְל הַמּוֹרָא הַגָּדוֹל דָּא תּוֹרָה שֶׁבִּכְתָב. מֵאֵי מוֹרָא. אֵלֶּא לְאַרְחָקָא מִנָּה מְסַבִּין אֲמִין דְּעֵלְמָא. וְסֵפֶר דָּא פָּתַב לֵה מוֹשֶׁה, וְלִבְתֵּר כֹּל שֶׁבֶטָא פָּתַב דִּילָהּ מִתְּמִין, לְנִטְלָא כֹּלֵּא מִנָּה כְּמָה דְּאַתְחַזִּי לֵה כֹּל חַד בְּדִרְגָּה כְּדָקָא יָאוּת.

וְיִשְׂרָאֵל קְרָאָן בְּסֵפֶר תּוֹרָה בְּצַבּוֹרָא, וּכְדִין נְהוּרָא אֲתַנְהִיר לְגַבְיָהּ מַגּוּ הֵהוּא סֵפֶרָא דְּמוֹשֶׁה. וּבְגִין כֵּן אֲמַרִּין וְזֹאת הַתּוֹרָה אֲשֶׁר שָׁם מוֹשֶׁה לְפָנָי בְּנֵי יִשְׂרָאֵל (דְּבָרִים ד, מד) לְאַתְעָרָא הֵהוּא סֵפֶרָא דְּקָאִים וְדָאִי לְמַהוּי יְדִיעָה לְיִשְׂרָאֵל בְּאוֹרִיתָא, כֹּל חַד כְּדָקָא חֲזִי. וְעַל הֵהוּא סֵפֶרָא אֲתַמַּר אוֹתִיּוֹת מְחַכְּמוֹת, דְּהָא נְהִירוֹ דְּרַגִּין עֲלָאִין נְהָרֵן בְּהוּ, וְאַתְחַזִּין תְּמִין פְּלֵהוּ רִזִּין כְּמָה דְּאַתְמַר. וְעַם כֹּל דָּא כֹּל שְׂאָר אֲתַנּוֹן דְּקְדֻשָׁה נְמִי אֲתַמַּר בְּהוּ הַכִּי, דִּירוּתָא יְרִתִּין מַגּוּ סֵפֶר דָּא.

וּבְשִׁבְתָּא מִפְטִירִין בְּנִבְיָאִים, לְאַמְשַׁכָּא מְשִׁיכוֹ דְּחֲכָמָתָא מִמּוֹשֶׁה סֵפֶרָא רַבָּא. דְּלִית לָךְ חֲכִימָא דְּאַתְחַכֵּם בְּאוֹרִיתָא אֵלֶּא עַל יְדוֹי, וְלִית לָךְ נְבִיאָה דְּאַתְנַבִּי

7. עי' באר היטב בשו"ע אור"ח סי' קלד, ס"ק ה'. עי' אדיר, ח"ב, ד' טז, ד"ה והנה; בדפוס חדש, עמ' שעד.

8. שו"ע שם סעי' ב.

9. ראה תיקון לג, ד"ה והנה מטטר"ן.

בכח שלו.¹⁰ ומפורח זה קמו אלו הנביאים
הנאמנים ועשו את ספריהם. וכך
התפשטה החכמה ברבוי בישראל. וכך
שיתעורר התקון כמו שראוי, הנה צריך
לעורר תקונים אלו, כדי שיאורו מהם
כל ישראל.

בישראל אלא בחילא דילה. ובהאי
חילא קמו אנון נביאי מהימני ועבדו
ספרייהו. ובהאי אתפשטת חכמתא יתיר
בישראל. ובגין לאתערא תקונא פדקא
יאות אצטריך לאתערא תקונין אלין,
לאתנהרא מניהו כל ישראל.

10. של משה, עיין ת"ז תי' מד, פב, ע"ב.

תקוון שלישי

מסירת נפש עבור השכינה!

ולכל היד החזקה דא שכינתא בגלות. המורא גדול בזמנא דפרקנא. דכלהו תקונין דצריכין לשכינתא בכל דרא ודרא, פלא אתקין להו משה רעיא מהימנא. בגין פך אשר עשה משה.

ולכל היד החזקה דא שכינתא בגלותא. ובמורא גדול בזמנא דפרקנא. דכלהו תקונין דצריכין לשכינתא בכל דרא ודרא, פלא אתקין להו משה רעיא מהימנא. בגין פך אשר עשה משה.

דשכינתא בגלותא אתמר בה: נפשי בתוך לבאם אשכבה להטים (תהלים נז, ה). בתוך לבאם, אלין רברבי עמין דיתבין כל חד על עמא דילה לנטרא לה פאריא גבר תקיף. ושכינתא אתלבשת בגויהו ממש לנטרא להו לישראל, בגין פך בתוך לבאם. אשכבה להטים, אלין ס"מ ולילית דקימין תדיר בכל שרא ושרא להטין פאשא חשוכא תקיפא. אשכבה, בגלותא, דאתמר בה על משכבי בלילות (שיר ג, א) אלין תרין לילות: רומי רבתא ורומי זעירתא, פלא דכלהו אמין מסאבין. בקשתי את שאהבה נפשי בקשתי ולא מצאתיו, בגין דאסתתר לעלא, וסטרא אחרא

דשכינתא בגלותא אתמר בה: נפשי בתוך לבאם אשכבה להטים (תהלים נז, ה). בתוך לבאם, אלין רברבי עמין דיתבין כל חד על עמא דילה לנטרא לה פאריא גבר תקיף. ושכינתא אתלבשת בגויהו ממש לנטרא להו לישראל, בגין פך בתוך לבאם. אשכבה להטים, אלין ס"מ ולילית דקימין תדיר בכל שרא ושרא להטין פאשא חשוכא תקיפא. אשכבה, בגלותא, דאתמר בה על משכבי בלילות (שיר ג, א) אלין תרין לילות: רומי רבתא ורומי זעירתא, פלא דכלהו אמין מסאבין. בקשתי את שאהבה נפשי בקשתי ולא מצאתיו, בגין דאסתתר לעלא, וסטרא אחרא

1. עי' זהר בראשית ח"א, מ, ע"ב.

2. עי' ת"ז תי' יג, כט, סע"ב.

3. עי' זהר תזריע ח"ג, מב, ע"א, ות"ז בהשמטות תי' ו, קמד, ע"א.

4. עי' זהר פנחס ח"ג, רנב, ע"א, עיין תקט"ו, ת' ר"צ.

הוא] הסתתר למעלה, וסמרא אחרא היא מחיצה מפסקת, לפיכך: בקשתיו ולא מצאתיו.

איהי מחיצה מפסקת, בגין כך בקשתיו ולא מצאתיו.

ואם יש בישראל אלו החולכים בתפלה לבית הכנסת, גורמים לקדוש ברוך הוא להתקרב אל השכינה. באותו זמן פתוב: דרשו יהוה בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב (ישעיה נה, ו). אימתי הוא קרוב? אלא בזמן שקוראים לו בבית הכנסת, שפתוב: קרוב יהוה לכל קראיו (תהלים קמ"ח). ואם התפלה לא נאמרת ברצון חלב, נאמר בה: קרוב אתה בפייהם ורחוק מפליזותיהם (ירמיה יב, ב). לפיכך: לכל אשר יקראוהו באמת, באמת ולא בשקר, ומי שפומד גאלה לתפלה, נאמר בו: קרוב יהוה לכל קוראיו. ואם לא - בקשתיו ולא מצאתיו.⁵

ואי אית בישראל אנון דאזלין בצלותא לבי פנישתא, גרמין לקודשא בריך הוא לאתקרבא לגבי שכינתא. בההוא זמנא פתיב דרשו ה' בהמצאו קראוהו בהיותו קרוב (ישעיה נה, ו). אימתי איהו קרוב? אלא בזמנא דקראן לה בבי פנישתא, דכתיב קרוב ה' לכל קראיו (תהלים קמ"ח). ואי צלותא לא אתמרת ברעותא דלבא, אתמר בה: קרוב אתה בפיהם ורחוק מפליזותיהם (ירמיה יב, ב). בגין כך לכל אשר יקראוהו באמת, באמת ולא בשקרא. ומאן דסמין גאלה לתפלה אתמר בה: קרוב ה' לכל קראיו. ואי לא, בקשתיו ולא מצאתיו.

לפיכך: אשכבה להמים, אשכבה ודאי, כמו שנאמר: כי עתה לעפר אשכב (איוב ז, כא). בני אדם שניהם חנית וחצים (תהלים נו, שם), זה למטה באלו האמות. וכדי להנצל מהם, מתחזקת השכינה בודע שמאל - גבורה, להציל עצמה ואת ישראל [יחד] אתה. לפיכך: ולכל תיד החזקה - [יד שמאל - גבורה]. שאז נאמר: אלהים [גבורה]

בגין כך אשכבה להמים, אשכבה ודאי, כדאמרינן כי עתה לעפר אשכב (איוב ז, כא). בני אדם שניהם חנית וחצים (תהלים נו, ה) דא לתתא באנון אמין. ובגין לאשתזבא מניהו אתתקפת שכינתא בדרועא שמאלא גבורה, לשזבא גרמה, וישראל בהדה. בגין כך ולכל תיד החזקה. דכדין פתיב אלהים הרס שגימו בפיו וכו' (שם נח, ז). מאי

5. עי' ירושלמי ברכות פ"ה, ה"א, לז, ע"ב.

6. עי' ת"ז תי' סג, צד, ע"ב. ועי' זחר, נח, סב, ע"א.

7. עי' ירושלמי ברכות, פ"א, ה"א.

8. עי' ת"ז תי' יט, מא, ע"ב.

הָרַס שְׁנִימוֹ בְּפִימוֹ וְגו' (שם נח,ז). מהו בְּפִימוֹ? אֵלָּא שִׁישְׁרָאֵל נִמְצְאִים בְּתוֹךְ אֱלוֹי הַדְּבָרִים [הָאֱמוּנוֹת], וְכֵלֶן חֵיט רְעוּת, וְהֵם נוֹמְלִים אוֹתָם בְּפִיהֶם בֵּין שְׁנֵיהֶם, וְרוֹצִים לְחַוֵּן אוֹתָם. אוֹ מִתְחַזְּקֵת שָׁם [בְּפִיהֶם] הַשְׂכִּינָה בְּכַחֲנֵת גְּבוּרָה, וְדַאי זֶה אֱלֹהִים, שְׁהוֹרֵם לָהֶם אוֹתָם הַשְּׁנִימוֹ. לְפִיכֵךְ: הָרַס שְׁנִימוֹ בְּפִימוֹ.

וְאִם תֹּאמַר בְּאִיזָה פֶּח נַעֲשֶׂה זֶה? אֵלָּא [בְּהַמְשָׁךְ הַפְּסוּק]: מִלְתַּעוֹת כְּפִירִים נִתְּן יְהוָה (שָׁם), זֶה הַיְוָה שֵׁם הַקְּדוֹשׁ, [דְּהַיְוָה] הַקְּדוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא [עֲצֻמוֹ] שְׁשׁוֹמֵר אֶת הַשְּׂכִינָה, וְהַשְּׂכִינָה שׁוֹמֵרֵת אֶת יִשְׂרָאֵל. לְפִיכֵךְ: כִּי גְבוּהָ מַעַל גְּבוּהָ שְׁמֵר וּגְבוּהֵם עֲלֵיהֶם (קְהֵלֵת ה,ז). וְיִשְׂרָאֵל שְׁשׁוֹמְרִים אֶת הַתּוֹרָה, מִצְוֹתֵי עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא-תַעֲשֶׂה, נֹאמַר בָּהֶם: וְנִשְׁמָרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם (דְּבָרִים ד,טו), [כְּלוֹמַר] שְׁגוֹרְמִים לְשְׂכִינָה לְשׁוֹמֵר עֲלֵיהֶם. וְאִם לֹא [שׁוֹמְרִים אֶת הַתּוֹרָה, אֹף כְּתוּב]: בְּרַמִּי שְׁלִי לֹא נִטְרַתִּי (שִׁיר א,י).¹⁰ [הֵנָּם שְׁהַשְּׁמִירָה הֶרְאֵשׁוּנָה הִיא מְהוּ"ה] אֲבָל הַשְּׁמִירָה כְּלָה הִיא מִכַּח שֶׁל גְּבוּרָה [אֱלֹהִים] וְדַאי - יָד הַחֲזָקָה. וּמִשֶּׁה הַרוּעָה הַנֶּאֱמָן הַתְּקִין הַדְּבָר מִהַתְּחִלָּה לְזִמְן שְׁיִצְטָרֵךְ. וְאִם תֹּאמַר אֵימְתִי הַתְּקִין הַדְּבָר? אֵלָּא בְּזִמְן שְׁכַתּוּב: וְעַתָּה יִגְדֵל נָא כַּח אֲדֻנִּי וְגו'

בְּפִימוֹ. אֵלָּא דִישְׁרָאֵל קִימִין בְּגוֹ אֲנוּן דְּבִין, וְכֵלָהוּ חֵינָן בִּישָׁן, וְאֲנוּן נְטִלִין לֹון בְּפּוֹמִיָהוּ בֵּין שְׁנֵייהוּ, וּבְעָאן לְהַדְקָא לֹון. כְּדִין אֲתַתְּקַפֵּת תְּמָן שְׂכִינְתָא בְּסִטְר גְּבוּרָה וְדַאי דָא אֱלֹהִים, וְהָרַס לְהוּ לְאֲנוּן שְׁנִין. בְּגִין כִּךְ הָרַס שְׁנִימוֹ בְּפִימוֹ.

וְאִי תִימָא בְּמֵאֵי חִילָא עֲבִיד דָּא. אֵלָּא מִלְתַּעוֹת כְּפִירִים נִתְּן ה', דָּא הַיְוָה שְׁמָא קְדִישָׁא, קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא דְנָטִיר לָהּ לְשְׂכִינְתָא, וְשְׂכִינְתָא נְטִרַת לְהוּ לְיִשְׂרָאֵל. בְּגִין כִּךְ פִּי גְבוּהָ מַעַל גְּבוּהָ שְׁמֵר וּגְבוּהֵם עֲלֵיהֶם (קְהֵלֵת ה, ז). וְיִשְׂרָאֵל דְנָטִרִין אוֹרִיתָא מִצְוֹת עֲשֵׂה וּמִצְוֹת לֹא תַעֲשֶׂה, אֲתַמַּר בְּהוּ: וְנִשְׁמָרְתֶּם מְאֹד לְנַפְשֵׁיכֶם (דְּבָרִים ד, טו) דְּגִרְמִין לְשְׂכִינְתָא לְנִטְרָא לְהוּ. וְאִי לֹא, בְּרַמִּי שְׁלִי לֹא נִטְרַתִּי (שִׁיר א, ו). אֲבָל נְטִירוּתָא כְּלָא בְּחִילָא דְגְבוּרָה אִיְהִי וְדַאי יָד הַחֲזָקָה. וּמִשֶּׁה רְעִינָא מְהִימְנָא אֲתַקִּין מְלָה מְקַדְמִיתָא לְזִמְנָא דְתַצְטָרִיךְ. וְאִי תִימָא אֵימְתִי אֲתַקִּין לָהּ. אֵלָּא בְּזִמְנָא דְכַתִּיב וְעַתָּה יִגְדֵל נָא כַּח

9. עי' ת"ז ת"י כא, נז, ע"ב.

10. עיין זהר תזריע ח"ג, מה, ע"ב.

11. אדנ"י הוא כנוי לשכינה, עי' פרדס רמונים, שער הכנויים, עי' מפתחות; זהר שמות רסב, ע"ב, זהר וירא קא, ע"א; שם קו ע"ב; שם שלח לך קעד, ע"א; שם פנחס רכג, ע"א; שם רנב, ע"ב.

(במדבר יד, יז), שְׁחַרְי בְּאוֹתוֹ הַיּוֹמִן [בְּחַטָּא
הַמְּרַגְלִים], קָמָה הַסַּטְרָא אַחֲרָא לְקַטְרַג
בְּנִגְדַּי הַשְּׂכִינָה, עַד שְׂכַבְיָכוֹל נַחֲלֵשׁוּ
הַפּוֹחוֹת הָעֲלִיּוֹנִים, וּמִשָּׁה עִמָּד בְּתַקְפּוֹ
לְחֹזֵק אוֹתָהּ. לְפִיכָךְ: יִגְדֵּל גַּא בַּח
אֲדָנִי¹². בְּמָה? אֵלָא שְׂמֹסֵר נַפְשׁוֹ לְמוֹת
בְּעַבְרָה¹³, לְלַבֵּת בְּתוֹךְ אֱלֹו הַקְּלָפוֹת
הַקְּשׁוֹת וְלַעֲקוֹר אוֹתָן מִמְּקוֹמָן. זֶה [סוֹד]
מָה שְׂפַתּוֹב: תַּחַת אֲשֶׁר הָעֵרָה לְמוֹת
נַפְשׁוֹ¹⁴ וְאֵת פְּשָׁעִים נִמְנָה [וְהוּא חַטָּא
רַבִּים נִשְׂא] וְלַפְשָׁעִים יַפְגִּיעַ (יִשְׁעִיה נַג, יב).

וְלִכְל הַמוֹרָא הַגְּדוֹל - בְּזִמְנֵי הַגְּאֻלָּה. מַהוּ
מוֹרָא גְּדוֹל? אֵלָא בְּזִמְנֵי [הַעֲתִיד]
שְׂפַתּוֹב: וַיִּירָאוּ גוֹיִם אֶת שֵׁם יְהוָה
(תְּהִלִּים קַמְבוֹ), וְזֶה סוֹד: מוֹרָא גְּדוֹל -
זֶה גְּלוֹי שְׂכִינָה (ע"פ הַגְּדָה שֶׁל פֶּסַח). שְׂאֵז
נֹדַעַת הַשְּׂכִינָה בְּכוֹחַ הָעֲלִיּוֹן, וְהַכֵּל
פּוֹחֲדִים מִמֶּנָּה. וְהַכֵּל [כֵּל הַמַּצְבִּים
הָאֵלֶּה] הַתְּקוּן מִשָּׁה, תְּקוּנִים עֲלִיּוֹנִים,
לְכֵל יִשְׂרָאֵל.

וְחַרִי מִמְּטָרוֹ"ן הַשָּׁר הַגְּדוֹל יִרְדַּ
פְּתַח וְאָמַר, רַבִּי רַבִּי, וְדַאי שְׂבַגְלוֹת
הַקְּרוֹשׁ בְּרוּךְ הוּא רְחוּק מִהַשְּׂכִינָה,
[כְּמוֹ] שְׁנַאֲמַר: מְרַחֵק יְהוָה נִרְאָה לִי
(יְרַמְיָהוּ לֵא, ב.)¹⁵ לְמָה רְחוּק הוּא
מִהַשְּׂכִינָה? אֵלָא בְּשִׁבְלִי [שְׂפָךְ צְרוּךְ
לְהוֹיֹת] עַד שְׂמִיחָהּ הַמְּקַדֵּשׁ. וְעַם כֵּל

אֲדָנִי וְכוּ' (במדבר יד, יז) דְּהָא בְּהָהוּא
זְמַנָּא קָמַת סַטְרָא אַחֲרָא לְקַטְרַגָּא קָבֵל
שְׂכִינְתָּא, עַד דְּכַבְיָכוֹל אַתְלַחֲשׁוּ חִילִין
עֲלָאִין, וּמִשָּׁה קָאִים בְּתַקְפָּה לְאַתְקַפָּא
לֵה. בְּגִין כֵּךְ יִגְדֵּל גַּא כַּח אֲדָנִי. בְּמֵאִי.
אֵלָא דְמִסֵּר גְּרַמָּה לְמוֹתָא בְּגִינָה, לְמַתְּוּ
גוֹ אַנְוִין קְלִיפִין קַשְׁיָן לְאַשְׂרָשָׁא לְהוּ
מְאַתְרִיהוּ. הִדָּא הוּא דְכַתִּיב תַּחַת אֲשֶׁר
הָעֵרָה לְמוֹת נַפְשׁוֹ וְאֵת פְּשָׁעִים נִמְנָה
וְכוּ' וְלַפְשָׁעִים יַפְגִּיעַ (ישעיה נג, יב).

וְלִכְל הַמוֹרָא הַגְּדוֹל, בְּזִמְנָא דְּפַרְקָנָא.
מֵאִי מוֹרָא גְּדוֹל. אֵלָא בְּזִמְנָא דְּכַתִּיב
וַיִּירָאוּ גוֹיִם אֶת שֵׁם ה' (תהלים קב, טז)
וְרָזָא דָּא מוֹרָא גְּדוֹל זֶה גְּלוֹי שְׂכִינָה.
דְּכִדִּין אֲשַׁתְּמוּדַעַת שְׂכִינְתָּא בְּתַקְפָּה
עֲלָאָה, וְכֵלָא דְּחִלִּין מִנָּה, וְכֵלָא אַתְקִין
מִשָּׁה תְּקוּנִין עֲלָאִין לְכַלְהוּ יִשְׂרָאֵל.

וְהָא מְטָרוֹ"ן שְׂרָא רַבָּא נְחִית פְּתַח
וְאָמַר, ר' ר' וְדַאי קוֹדֶשָׁא בְּרִיךְ הוּא
בְּגִלּוֹתָא רְחִיק אִיהוּ מִשְׂכִּינְתָּא, וְאַתְמַר
מְרַחֵק ה' נִרְאָה לִי (ירמיה לא, ב). אֲמַאי
רְחוּק אִיהוּ מִשְׂכִּינְתָּא. אֵלָא בְּגִין דְּעַד
[...] יִתְדַפֵּי מִקְדָּשָׁא. וְעַם כֵּל דָּא לְגוֹ
כֵּלָא בְּדִיוֹכְתָּא עֲלָאָה קָאִים. בְּגִין כֵּךְ

12. ראה הערה 11.

13. עי' במדבר יא, טו, וזהר ח"ג ויקרא, יד, ע"ב; עי' ג"כ מדרש הנעלם, בראשית מ' ויהי מאורות.

14. עי' סוטה יד, ע"א.

15. עי' זהר משפטים קכו, ע"א; ת"ז תי' כא, מג, ע"ב.

זאת, בפנים הכל בטהרה עליונה עומד. לפיכך: נראה לי. אם תאמר שבגלל שהוא רחוק עזב את השכינה, לא כן, אלא תקדוש ברוך הוא לא עזב אותה לעולמים. זהו מה שכתוב: האלהי מקרב אני [נאם יהוה ולא אלהי מרחק] (שם כג, כג), שבשעה שחטאו ישראל ונמסרו בידי הסמרא אחרא להוציאם לחוץ לארץ [הקדוש], חשבו [ישראל] שהקדוש ברוך הוא לא משגיח עליהם עוד. לפיכך הקדים [ירמיהו] הנביא [לפני הגלות] ואמר: האלהי מקרוב אני וגו', [והרי] פתוב: הנני מושיעך מרחוק וגו' (שם ל), מהו מרחוק? אם תאמר, שהקדוש ברוך הוא לא יבוא להקביל את המלכה [השכינה]. לא כן, אלא: מושיעך מרחוק [כלומר גם בזמן הגלות יושיעה], בגלל שכל אותו הזמן שהיה רחוק היה מאיר לה, [הרי] מתוך כך נתחזק בו כפי לא להיות נעזבת.

וישראל מקרבים המלך לשכינה בהרבה קרובים: באות תפלין, באות שבת, באות ברית, בציצית.

בתפלין [באופן הבא]: בתפלה של יד, כנגד השכינה.¹⁶ ובתפלה של ראש, כנגד הקדוש ברוך הוא.¹⁷ ושד"י שמו

נראה לי. אי תימא דבגין דאיהו רחוק שביק לה לשכינתא, לאו הכי, אלא קודשא בריך הוא לא שביק לה לעלמין. הך הוא דכתיב האלקי מקרב אני (שם כג, כג), דבשעתא דחבו ישראל ואתמסרו בידי דסטרא אחרא לנפקא לבר מארעא, חשיבו דקודשא בריך הוא לא קאים עליהו ותייר. בגין כך אקדים נביאה ואמר האלקי מקרב אני וכו'. וכתיב הנני מושיעך מרחוק וכו' (שם ל, י). מאי מרחוק. אי תימא דקודשא בריך הוא לא ייתי לקבלא לה למטרונתא. לאו הכי. אלא מושיעך מרחוק, בגין דכל ההוא זמנא דהוה רחיק הוה נהיר לה, מתוך כך אתתקפת בה דלא לאשתבקא.

וישראל מקרבים לה למלכא לגבי שכינתא בכמה קרובין, באות תפלין באות שבת באות ברית בציצית.

בתפלין, בתפלה של יד לקבל שכינתא. ובתפלה של ראש לקבל קודשא בריך הוא. ושד"י שמו קדישא דמחבר לון

16. זהר סוף ח"א, רטו, ע"ב; ת"ז תי' טט, קטו, ע"ב: "ושכינתא דאיהי תפלה של יד באדם תתאה".

17. עי' ת"ז תי' ו, כא, ע"ב.

הַקְדוּשׁ שְׁמִחְכָּרָם [הַקְדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
וְשִׁכְנִיתִיהָ] כְּאַחַד. [בְּאוֹפֵן הַבֵּא:] ש'
[כְּנִגְדַּר] שְׁלוֹשָׁה אַבּוֹת,¹⁸ בְּסוּד שֶׁל הַזִּכְר.
בְּתַפְלָה שֶׁל רֹאשׁ, שֵׁם [יֵשׁ] ד' [בְּקִשָּׁר]
מִצַּד שֶׁל הַשְּׂכִינָה, לְהַתְּחַבֵּר כְּאַחַד.
תַּפְלָה שֶׁל יָד מִצַּד שֶׁל הַשְּׂכִינָה,¹⁹ שֵׁם
[יֵשׁ] ו' סוּד שֶׁל הַזִּכְר,²⁰ לְהַתְּחַבֵּר אַחַד
כְּאַחַד לְהַתְּקַרֵּב אַחַד לְגַבֵּי אַחַד.

בְּצִיצִית [בְּאוֹפֵן הַבֵּא:] שְׁהַן ד' צִיצִיּוֹת
[כְּנִגְדַּר] ד' אוֹתִיּוֹת יְהוָה, הַמְּתַחַבְּרוֹת
כְּנִגְדַּר הַלֵּב,²¹ בְּזִמְזוֹן שֶׁל קְרִיאַת שְׁמַע,
לְחַבֵּר אַחַד כְּאַחַד, שְׂפָתוֹב: שִׁמְנִי
כַּחוֹתֶם עַל לִבְךָ (שִׁיר ח, ו).

בְּאוֹת שֶׁבֶת [בְּאוֹפֵן הַבֵּא:] שְׁנַאמֵר בְּה:
אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי
(שְׁמוֹת טו, כט). שְׁבַשְׂאָר יָמִים [כְּתוֹב]: בֵּין
אִישׁ נִדְד מִמְּקוֹמוֹ (מִשְׁלֵי כו, ח).²² אֲבָל
בְּיוֹם הַשֶּׁבֶת: אֵל יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ,²³
וְאִזּוּ הַקְּרָבָה [בֵּין הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא
לְשְׂכִינָה] נִמְצְאָת וְדָאֵי. וְתַפְלִין, אֵין
[מְנִיחִים] אוֹתֶם בְּשֶׁבֶת,²⁴ שְׁהָרִי הַשֶּׁבֶת

כְּחֵדָא. ש' תֵּלֶת אֲבָהֵן בְּרִזָּא דְדִכּוּרָא.
בְּתַפְלָה דְרֹאשׁ תַּמָּן ד' מַסְטְרָא
דְשְׂכִינְתָא, לְאַתְחַבְּרָא כְּחֵדָא. תַּפְלָה שֶׁל
יָד מַסְטְרָא דְשְׂכִינְתָא, תַּמָּן י' רִזָּא
דְדִכּוּרָא, לְאַתְחַבְּרָא חַד בְּחַד לְאַתְקַרְבָּא
חַד לְגַבֵּי חַד.

בְּצִיצִית דְאֲנוּן ד' צִיצִיּוֹת, ד' אֲתוּן
יְהוָה מְתַחַבְּרֵן לְקַבֵּל לְבָא בְּזִמְזוּנָא
דְקְרִיאַת שְׁמַע, לְחַבְּרָא חַד בְּחַד, דְכְּתִיב
שִׁמְנִי כַּחוֹתֶם עַל לִבְךָ (שִׁיר ח, ו).

בְּאֵת שֶׁבֶת דְאֲתֵמַר בְּה: אֵל יֵצֵא אִישׁ
מִמְּקוֹמוֹ בְּיוֹם הַשְּׁבִיעִי (שְׁמוֹת טז, כט).
דְּבַשְׂאָר יוֹמִין בֵּין אִישׁ נִדְד מִמְּקוֹמוֹ
(מִשְׁלֵי כז, ח). אֲבָל בְּיוֹמָא דְשֶׁבֶתָא אֵל
יֵצֵא אִישׁ מִמְּקוֹמוֹ, וּכְדִין קְרִיבוּ אֲשַׁתְּפַח
וְדָאֵי. וְתַפְלִין לָאוּ אֲנוּן בְּשֶׁבֶתָא, דְהָא

18. ת"ז תי' כו, סו, ע"ב.

19. שהיא ד, ת"ז תי' כא, נו, ע"ב; ראה הערה 16.

20. י' רמז ליסוד שעל ידו מתחבר הזכר (קב"ה) עם הנקבה (שכינה); ת"ז, הקדמה, ח, ע"א.

21. שכינה, ת"ז תי' כא, מט, ע"ב, עיין גם בכוננת האר"י דרוש ק"ש שצריך לשים הציציות בק"ש נגד הלב.

22. איש, קב"ה, זהר משפטים ח"ב, צו, סע"ב.

23. ממקומו, שכינה, זהר בראשית כה, ע"א; ת"ז, תי' ה, כ, ע"א; ת"ז תי' כא, נז, ע"א.

24. מנחות לו, ע"ב, ערובין צו, ע"א.

מחברת אותם [את הקדוש ברוך הוא והשכינה], ולא יראה פגם באות זה.²⁵ ואם תאמר גם ציצית [עושה היחוד, ולא יתעטפו בה בשבת, אלא] בא וראה, תפלין הם מחברים אותם [ממש], אבל ציצית [זה רק] הארה שיוצא מהחבור שלהם.

באות ברית [באופן הבא]: שמי ששומר אות ברית שלא להכניסה במקום נכרי [טמא] גורם לקרבה של הקדוש ברוך הוא ושכינתו.²⁶ ומי שפוגם אותו [הברית] חס ושלום פאלו מפרידם.²⁷ ועליו כתוב: בגדה יהודה [ובעל בת אל נכר] [מלאכי ב,יא], [משום שחוטא הזה דומה] למי שלקח עצה למרוד במקלו.²⁸ לפיכך: יכרת יהוה לאיש אשר יעשנה ער וענה מאהלי יעקב [שם שם,יב].²⁹ שני אהלים [אהל השכינה ואהל כלל ישראל], שנאמר בהם: מה טבו אהליך יעקב [במדבר כד,ה], [אבל] בגלל [אותו חוטא] שהפריד מהם [מהשכינה ומכלל ישראל] ההוא [הקדוש ברוך הוא] שהיה ראוי להתחבר בהם. אבל מי ששומר את [הברית], נאמר בו: ישראל עם קרובו [תהלים קמח,יד]. מהו עם קרובו? אלא עם המקרבים לו [לקדוש ברוך הוא] לשכינה, שהרי בכח של

שבתא מחבר לון ולא יחזי פגימו באת דא. ואי תימא ציצית נמי. תא חזי, תפלין אנון לחברא לון. אבל ציצית, נהירו דנפיק מחבורא דלהון.

באת ברית, דמאן דמקיים את ברית דלא לאעלא לה באתר נוכראה, גרים קריבו דקודשא בריה הוא ושכינתה. ומאן דפגים לה חס ושלום, פאלו אפריש להו. ועלה כתיב בגדה יהודה (מלאכי ב, יא) כמאן דנטיל עיטא למרדא במלכא. בגין כך יכרת ה' לאיש אשר יעשנה ער וענה מאהלי יעקב (שם, שם, יב) תרין אהלין, דאתמר בהו: מה טבו אהליך יעקב (במדבר כד, ה) בגין דאפריש מניהו ההוא דאתחזי לאתחברא בהו. אבל מאן דנטיר לה אתמר בה: ישראל עם קרובו (תהלים קמח, יד). מאי עם קרובו, אלא עם דעבדין לה קורבא בשכינתא, דהא בחילא דמלה דאית להו, יכלין לאתקנא תקונא דא. אבל שאר אמין, לא עשה כן לכל גוי (שם קמז, כ). וישראל בגין מלה דאית בהו,

25. באות השבת, שר"ע א"ח, ס' לא, ס' א. וע"ע לקמן תי' סט, עמ' תכט קטע ראשון בסופו!
 26. עי' ת"ז תי' כב, סה, ע"א; עי' ג"כ תי' כא, נז, ע"א; תי' לז, עח, ע"ב; תי' מח, פה, ע"א; תי' סו, צג, ע"ב.
 27. שם תי' כא, ס, ע"א.
 28. בבחי' בוגד ואות ברית היא מלכות, זהו לך ח"א, צד, רע"א.
 29. עי' סנהדרין פב, ע"א; שבת נה, ע"ב; סיפרא אחרי מות, פ"ט.

[פְּרִית] מִיֵּלָה שְׁיֵשׁ לָהֶם, יְכוּלִים לְתַקֵּן
 תִּקּוּן זֶה. אֲכַל בְּשָׂאֵר אַמּוֹת [פְּתוּב]: לֹא
 עָשָׂה בֶן לְכָל גּוֹי (שָׁם קְמוּב). וּבְגִלְל
 הַמִּיֵּלָה שְׁיֵשׁ בְּיִשְׂרָאֵל, שׁוֹרָה הַקְּדוּשׁ
 בְּרוּךְ הוּא עֲלֵיהֶם,³⁰ וְנִמְצָא קְרוֹב
 לְשְׂכִינָה. וְהַמִּיֵּלָה הִיא סוּד שֶׁל הַקְּרִבָּן³¹
 וְדַאי, הַמְקַרְבֵּת כָּל אוֹתָם הָאוֹתִיּוֹת
 כְּאַחַד.³² לְפִיכֵף שְׂמֻחָה הִיא לְפָנֵי הַמְּלָךְ,
 וְשְׂמֻחָה לְכָל.³³ בְּאוֹתוֹ זְמַן [שֶׁל הַיְּחִוּד]
 פְּתוּב: יְהִי כְבוֹד יְהוָה לְעוֹלָם - זו
 שְׂכִינָה,³⁴ יִשְׂמַח יְהוָה בְּמַעֲשָׂיו (שָׁם
 קד, לא) - זֶה הַקְּדוּשׁ בְּרוּךְ הוּא.

קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ הוּא שְׂרִיא עֲלֵיהוּ וְאֶשְׁתַּפַּח
 קָרִיב לְשְׂכִינָתָא. וּמִלָּה רְזָא דְקָרְבָן אִיהוּ
 וְדַאי, דְמִקְרִב לְהוּ לְכָלְהוּ אֶתְוֹן פְּחָדָא.
 בְּגִין כְּף חֲדוּתָא אִיהִי קָמִי מִלְפָּא
 וְחֲדוּתָא לְכָלָא. בְּהֵהוּא זְמַנָּא כְּתִיב יְהִי
 כְבוֹד ה' לְעוֹלָם, דָּא שְׂכִינָתָא, יִשְׂמַח ה'
 בְּמַעֲשָׂיו (שָׁם קד, לא) דָּא קוֹדֶשׁא בְּרִיךְ
 הוּא.

30. עי' נדרים לב, ע"א.

31. עיין זוהר א, צה, א: "ההוא גזירו דאת גזר... זכאה חולקיה דמאן דאקריב האי קרבנא..."

32. זהר לך לך צה, ע"א, שכינה אות (יהוה) וקב"ה אות ו' שבשם יהו"ה.

33. עיי"ש.

34. שנקראת כבוד ה', בזהר בראשית ח"א, כה, ע"א, שם לט, ע"ב; עיין אדיר במרום ח"ב עמ' עא.